

Таким чином, заохочення дошкільнят до любові до рідного краю, відстоювання національних цінностей, активної участі в громадських ініціативах виховує почуття відповідальності перед колективним добробутом. В додаток до цього, навчання дітей важливості поваги та плекання своєї державної мови, а також виховання почуття гордості за свою культурну спадщину ще більше зміцнює їхню національну ідентичність і готує їх стати активними та залученими громадянами в майбутньому.

Література:

1. Гавриш Н., Крутій К. Національно-патріотичне виховання у ситуації соціального неспокою: змінюємо підходи. Дошкільне виховання. 2015. №8. С. 2–7.
2. Державний Базовий компонент дошкільної освіти в Україні : Електронний ресурс. Режим доступу: <http://osvita.kr-admin.gov.ua> – Назва з екрану.)
3. Колоскіна О. А. Формування елементів національної свідомості учнів початкових класів у процесі навчання української мови та народознавства: автореф. дис ... канд. пед. наук: спец.: 13.00.07 «Теорія і методика виховання»; Східноукраїнський національний університет 201 імені Володимира Даля. Луганськ, 2009. 23 с.
4. Лещенко О. Патріотичне виховання дітей дошкільного віку / О.Лещенко// Дошкільне виховання. — 2003. — № 9. — С. 12-16.
5. Лисенко Н.В. Етнопедagogіка дитинства. Навчально-методичний посібник. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2011. – 720 с.
6. Патріотичне виховання в ДНЗ [Текст] / уклад. І. І. Логвіненко, О. С. Тарасова, О. О. Христич, Л. А. Швайка. – Х. : ВГ «Основа», 2016. – 463 с.
7. Поніманська Т. Дошкільна педагогіка: навчальний посібник / Т.І.Поніманська. — К.: Академвидав, 2006. — 456 с.

ОСВІТНІ ПРОГАЛИНИ В ІГРОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Ковалевська Н.В.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
kovalevska_natala@ukr.net*

Пасічніченко А.В.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
pasichnichenkoan@gmail.com*

Зімакова Л.В.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
liliyazimakova1976@gmail.com*

Війна в Україні внесла значні корективи у роботу дошкільних закладів освіти. Педагогічні працівники мусять констатувати, що навіть діти дошкільного віку мають прогалини у знаннях та навичках. Діти дошкільного віку впродовж зазначеного періоду стали безпосередніми свідками бойових дій, руйнувань ЗДО, повітряних тривог, окупації, міграції внутрішньої і зовнішньої, проблем з електроенергією, що обмежувало доступ навіть до дистанційної освіти.

Освітні втрати – це прогалини у знаннях і навичках, які виникають під час освітнього процесу у порівнянні з стандартами освіти та очікуваними результатами навчальних здобутків [1].

Причинами освітніх втрат можуть бути загальні: пандемія, війна, природні катаклізми; індивідуальні: стан здоров'я дитини, соціальний статус сім'ї і т.і. В Україні на освітні втрати, що зумовила пандемія у 2020-2021 роках нашарувалися втрати, спровоковані повномасштабною військовою агресією сусідньої країни, що розпочалася 24 лютого 2022 року.

Педагоги та батьки можуть не мати достатньої підготовки або знань про те, як адаптувати ігрову діяльність до умов кризи, або як підтримати дітей через гру в умовах війни. Втрачаючи можливість бути учасниками повноцінного освітнього процесу, діти втрачають можливість занурення у повноцінну ігрову діяльність.

Розглянемо основні причини освітніх прогалин у ігровій діяльності дошкільників та можливі шляхи їх подолання.

1. Обмеження доступу дитини до повноцінного безпечного ігрового простору та ігрових матеріалів. Багато дітей молодшого та дошкільного віку через руйнування інфраструктури та вимушене перебування в тимчасовому укритті або ж через евакуацію з небезпечного регіону, втратили доступ до безпечних ігрових зон у ЗДО, центрах розвитку, на майданчиках у приміщеннях та відкритому просторі, до ігрових матеріалів, що необхідні для забезпечення ігрової діяльності. Вирішення цієї проблеми вбачаємо у створенні *універсальних переносних (мобільних) наборів* з атрибутами для сюжетно-рольової, режисерської театралізованої гри, конструктивно-будівельних та дидактичних матеріалів. Важливо, щоб ці мобільні набори легко переміщувалися та були придатними до умов тимчасових укриттів. На особливу увагу заслуговують *онлайн-ресурсні додатки*, які пропонують інтерактивні ігри та активності, що не вимагають спеціального обладнання.

2. Зменшення можливостей для соціальної та рухової взаємодії з однолітками. Через переміщення, евакуацію або перебування в укриттях діти дошкільного віку мають обмежені можливості для взаємодії з однолітками, що знижує якість колективних рухливих ігор.

Одним із шляхів вирішення проблеми соціальної взаємодії з колективом однолітків можуть бути *віртуальні групові ігри*. Вихователі у процесі забезпечення дистанційної освіти, з урахуванням вимог безпечного середовища, можуть організувати онлайн-зустріч для колективної гри, що дозволяє дітям взаємодіяти з однолітками навіть на відстані.

Обмежений простір тимчасових укриттів закладів дошкільної освіти, відсутність інвентаря та обладнання на необлаштованих майданчиках для рухливих ігор, частково можна компенсувати *сімейними рухливими іграми*. Для цього необхідно заохочувати батьків до активної участі в іграх з дітьми, включати рухливі ігри до змісту сімейного дозвілля.

3. Стрес та емоційне напруження під час воєнних дій. Життя під сигналами повітряних тривог, страх перед ракетними атаками, обстрілами, загибель близьких під час виконання військового обов'язку накладає відбиток на дитину молодшого та дошкільного віку. Стрес, який переживають діти війни, може породжувати значні психоемоційні проблеми.

Одним із шляхів вирішення проблеми може стати організація повноцінної ігрової діяльності та використання ігор з терапевтичним ефектом.

4. Довготривале відчуття нестабільності, непередбачуваності, відсутності перспектив. Незважаючи на те, що щоденна, регулярна (рутинна) організація ігор дає дітям відчуття стабільності та безпеки, перебування у кризових умовах робить рутину дітей нестабільною, що впливає на можливість регулярної участі в іграх та розвиток через гру.

Введення в ігрове поле *простих ігор*, які не потребують складних громіздких атрибутів, багато простору (дидактичні, малорухливі, пальчиковий театр і т.д.) а також ігор, які легко адаптуються до різних умов, дозволяючи дітям грати навіть у нестабільних або небезпечних ситуаціях сприяють формуванню почуття стабільності.

5. Неготовність педагогів та батьків до подолання освітніх втрат. Вихователі закладів дошкільної освіти, батьки дітей дошкільного віку в сучасних умовах мусять оперативно та ефективно реагувати на виклики сьогодення. З метою підвищення рівня готовності учасників освітнього процесу протидіяти агресивним зовнішнім впливам на

дітей варто залучати їх до *тренінгів, вебінарів, практикумів*. Організація підвищення кваліфікації педагогів та просвітницька робота з батьками має бути спрямована на адаптацію ігрової діяльності до кризових умов, а також використання гри як інструменту підтримки дітей. На особливу увагу заслуговують *консультації з фахівцями з дошкільної освіти* (дитячі психологи, соціальні робітники, реабілітологи, логопеди, медичні працівники іт.д.) *консультування забезпечать надання педагогам та батькам можливості отримати поради щодо проведення ігор у стресових умовах*.

Ці заходи спрямовані на збереження та розвиток ігрової діяльності дітей в умовах війни, що є ключовим для їхнього емоційного та психічного благополуччя. Освітні прогалини в ігровій діяльності дітей в умовах війни в Україні – це серйозна проблема, яка може мати пролонгований характер.

Література:

1. Що таке освітні втрати та як зацікавити дитину в навчанні попри виклики війни .URL: <https://kyiv.dityvmisti.ua/blog/8223-shcho-take-osvitni-vtraty-ta-iaak-zatsikavyty-dytynu-v-navchanni-popry-vyklyky-viiny>
2. Освітні втрати та шляхи їх компенсації .URL: <https://www.znvk111.zp.ua/%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%96-%D0%B2%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B8->

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПНОЇ ТА ЯКІСНОЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Любченко І.І., Сажієнко А.П.

*Комунальний заклад «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т.Г. Шевченка Черкаської обласної ради
lybchuk1905@ukr.net*

Актуальність забезпечення доступної та якісної дошкільної освіти є надзвичайно важливою для розвитку суспільства та кожної окремої дитини. Ось кілька ключових аспектів цієї актуальності:

- Ранній розвиток: дошкільний вік є критичним періодом для розвитку дитини. Якісна дошкільна освіта допомагає формувати основи для подальшого навчання, соціальних навичок і емоційного розвитку, включаючи когнітивні, соціальні, емоційні та фізичні навички, які є основою для подальшого навчання і життєвого успіху.

- Соціальна рівність: доступність дошкільної освіти важлива для забезпечення рівних можливостей для всіх дітей, незалежно від їхнього соціально-економічного статусу, місця проживання чи інших факторів, рівний доступ до якісної дошкільної освіти. Це сприяє зменшенню соціальної нерівності та забезпечує справедливий старт у житті.

- Економічний ефект: інвестиції в дошкільну освіту мають довгострокові економічні вигоди, сприяти соціалізації дітей, розвивати їхні комунікаційні навички і вміння працювати в групі, що важливо для успішної інтеграції в суспільство. Дослідження показують, що якісна дошкільна освіта може зменшити потребу в подальшій підтримці та втрату продуктивності в дорослому віці.

- Підготовка до школи: хороша дошкільна освіта готує дітей до школи, допомагає їм розвивати навички читання, письма та числення, а також сприяє розвитку критичного мислення та проблемно-орієнтованого підходу до навчання.

- Психологічний комфорт: наявність якісних дошкільних закладів забезпечує батькам спокій і впевненість у тому, що їхні діти отримують належну увагу та підтримку, що в свою чергу позитивно впливає на загальний рівень життя сім'ї.

- Соціальні навички: дошкільні заклади сприяють розвитку соціальних навичок, таких як співпраця, комунікація і вирішення конфліктів, які є важливими для успішного